

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 คำนิยาม	1
อิเล็กทรอนิกส์ (electronics)	3
ยุคแห่งหลอดสุญญากาศหรือหลอดอิเล็กทรอนิกส์ (electron tube)	3
ยุคสารกึ่งตัวนำ (semiconductor)	3
ยุควงจรรวม (Integrated Circuit: IC) หรือไมโครชิป	3
ยุควงจรรวมขนาดใหญ่ (Very Large Scale Integration: VLSI)	4
การทำงานของระบบอิเล็กทรอนิกส์	4
สัญญาณแอนะล็อก	4
สัญญาณดิจิทัล	4
โลกยุคดิจิทัล	12
ยุคดิจิทัล 1.0	13
ยุคดิจิทัล 2.0	14
ยุคดิจิทัล 3.0	15
ยุคดิจิทัล 4.0	23
บทที่ 2 อินเทอร์เน็ตกับประชาธิปไตย	27
ประเภทของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต	29
อินเทอร์เน็ตกับประชาธิปไตยในสหรัฐอเมริกา	30
อินเทอร์เน็ตกับประชาธิปไตยในอังกฤษ	42
อินเทอร์เน็ตกับประชาธิปไตยในประเทศอื่น ๆ	44
อินเทอร์เน็ตกับประชาธิปไตยข้ามประเทศ	48
อินเทอร์เน็ตกับประเทศในค่ายสังคมนิยม	49
ปัจจัยกำหนดระดับของความเป็นประชาธิปไตย (democratic regulator) ในโลกอินเทอร์เน็ต	50

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 3 แนวคิดประชาธิปไตยดิจิทัล (ประชาธิปไตยอิเล็กทรอนิกส์)	53
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกับประชาธิปไตยที่มีความเข้มแข็ง	53
เป้าหมายของประชาธิปไตยอิเล็กทรอนิกส์	54
การนำกระบวนการทัศน์พหุอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในบริบทของรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ และบริบทของประชาธิปไตยอิเล็กทรอนิกส์	55
คำนิยาม “ประชาธิปไตยดิจิทัล (digital democracy)” ในลักษณะเป็นช่วง	56
ตัวแบบประชาธิปไตยดิจิทัล	61
ประชาธิปไตยดิจิทัลกับตำแหน่งหรือพื้นที่ของกลุ่มคนที่มีแนวคิดต่าง ๆ	64
มุมมองด้านบวกและลบของประชาธิปไตยดิจิทัล	66
เกณฑ์ที่ใช้วัดความเป็นประชาธิปไตยเชิงดิจิทัล	66
การรับฟังและตอบกลับด้วยตนเอง การรับฟังและตอบกลับผ่านตัวแทน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์	67
องค์ประกอบของภาวะความเป็นพลเมืองอิเล็กทรอนิกส์ (พลเมืองดิจิทัล)	71
ลักษณะนิสัยของพลเมืองในยุคปัจจุบัน (ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)	71
อินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์กับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของพลเมือง	75
กลวิธีในการจัดทำเว็บไซต์ให้ประสบผลสำเร็จ	78
รัฐสภาดิจิทัล	78
หัวข้อประเด็นสำคัญ ๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับประชาธิปไตยอิเล็กทรอนิกส์	81
การเมืองดิจิทัล เศรษฐกิจดิจิทัล และสังคมดิจิทัล	86
บทที่ 4 ประชาธิปไตยดิจิทัลในประเทศต่าง ๆ	91
ประชาธิปไตยดิจิทัลในประเทศบราซิล	92
ประชาธิปไตยดิจิทัลในประเทศฝรั่งเศส	95
ประชาธิปไตยดิจิทัลในประเทศไต้หวัน	98
บทที่ 5 แอปพลิเคชันให้ข้อมูลเชิงแนะนำเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	105
จุดกำเนิดของ VAAs	105
ผลกระทบของ VAAs ต่อพรรคการเมือง (และผู้สมัครรับเลือกตั้ง)	110
ผลกระทบของ VAAs ต่อผู้ใช้แอปพลิเคชัน (ทัศนคติและพฤติกรรมทางการเมือง)	111
ผลกระทบของ VAAs ในเชิงวิชาการเรื่องพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง	112
กรณีศึกษาแอปพลิเคชัน whoshallivotefor จากสหราชอาณาจักร	114

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 6 การลงคะแนนเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์และการลงคะแนนเสียงทางอินเทอร์เน็ต	133
แนวคิดเกี่ยวกับการลงคะแนนเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์และการลงคะแนนเสียงทางอินเทอร์เน็ต	134
คำนิยามการลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์ (electronic voting)	134
กลุ่มคำในภาษาอังกฤษที่มีความหมายพ้องกัน	138
ผลเชิงบวกของการลงคะแนนเสียงทางอินเทอร์เน็ต	139
ข้อเคลือบแคลงสงสัยและข้อวิพากษ์ต่อการลงคะแนนเสียงทางอินเทอร์เน็ต	141
การลงคะแนนเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์และการลงคะแนนเสียงทางอินเทอร์เน็ต	142
ในต่างประเทศ	
ในภาพรวม	142
สหรัฐอเมริกา	142
แคนาดา	145
อังกฤษ	149
ประเทศอื่น ๆ	150
ข้อสังเกตเกี่ยวกับระบบการลงคะแนนเสียงทางอินเทอร์เน็ต	150
แนวโน้มการลงคะแนนเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์และการลงคะแนนเสียงทางอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย	151
คุณสมบัติเด่นของเครื่องลงคะแนนเลือกตั้งต้นแบบ รุ่นที่ 1 (TVM-A1)	151
คุณสมบัติเด่นของเครื่องลงคะแนนเลือกตั้งต้นแบบ รุ่นที่ 2 (TVM-A2)	152
คุณสมบัติเด่นของเครื่องลงคะแนนเลือกตั้งต้นแบบ รุ่นที่ 3 (TVM-A3)	153
คุณสมบัติเด่นของเครื่องลงคะแนนเลือกตั้งต้นแบบ รุ่นที่ 4 (TVM-A4)	155
การศึกษาและพัฒนาเครื่องลงคะแนนเลือกตั้งต้นแบบ รุ่นที่ 4 (เครื่องหมายเลข)	157
บทที่ 7 รัฐบาลดิจิทัล	165
คำนิยามรัฐบาลดิจิทัล	165
ความเป็นมาของรัฐบาลดิจิทัลไทย	166
ร่างแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564	170

สารบัญ

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูลของรัฐบาลดิจิทัลในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับประชาธิปไตยดิจิทัล	185
วิเคราะห์ค่านิยมรัฐบาลดิจิทัล	185
วิเคราะห์ความเป็นมาของรัฐบาลดิจิทัลไทย	185
วิเคราะห์ร่างแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564	185
วิเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ยุทธศาสตร์	186
บทที่ 8 กระบวนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	189
วิสัยทัศน์	190
พันธกิจ	190
ยุทธศาสตร์	191
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์/เป้าหมายการให้บริการระดับกระทรวง	191
แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	192
ภูมิทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทย (Thailand Digital Landscape)	192
ยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	194
ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ	195
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	196
ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล	196
ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล	197
ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล	197
ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	198
การวิเคราะห์ข้อมูลของกระบวนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	198
ในส่วนที่มีความสัมพันธ์กับประชาธิปไตยดิจิทัล	
วิเคราะห์วิสัยทัศน์	199
วิเคราะห์พันธกิจ	199
วิเคราะห์ยุทธศาสตร์	199
วิเคราะห์เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์/เป้าหมายการให้บริการระดับกระทรวง	200
วิเคราะห์แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	200

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 9 ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ	203
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	203
มาตรา 65 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ	203
มาตรา 258 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ	209
ก. ด้านการเมือง	209
ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	209
ค. ด้านกฎหมาย	210
ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม	210
จ. ด้านการศึกษา	211
ฉ. ด้านเศรษฐกิจ	211
ช. ด้านอื่น ๆ	212
พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560	213
แผนการปฏิรูปประเทศ	214
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านการเมือง	217
ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	217
ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านกฎหมาย	218
ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านกระบวนการยุติธรรม	223
ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านเศรษฐกิจ	224
ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	224
และสิ่งแวดล้อม ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านสื่อสารมวลชน	225
เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	

สารบัญ

	หน้า
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านสังคม ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	226
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านพลังงาน ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	226
การวิเคราะห์ประเด็นปฏิรูปประเทศไทย ด้านการป้องกันและปราบปราม การทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่สัมพันธ์กับความเป็นดิจิทัล	227
บทที่ 10 ข้อเสนอแนะแนวทางประชาธิปไตยดิจิทัลประเทศไทย	231
ข้อเสนอแนะแนวทางประชาธิปไตยดิจิทัลประเทศไทยที่มีต่อภาครัฐ	235
ภาครัฐเปิดช่องทางออนไลน์ให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานและการให้บริการสาธารณะ	235
การเพิ่มเติมเนื้อหาหรือแนวทางสำคัญอื่น ๆ ลงไปใน...	237
ข้อเสนอแนะแนวทางประชาธิปไตยดิจิทัลประเทศไทยที่มีต่อผู้ดูแลสื่อสังคมออนไลน์	238
ข้อเสนอแนะแนวทางประชาธิปไตยดิจิทัลประเทศไทยที่มีต่อมหาวิทยาลัย หรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง	242
บทที่ 11 การเคลื่อนไหวทางสังคมออนไลน์ กรณีศึกษาการขอกินพื้นที่ป่าดอยสุเทพ	245
ที่มาของโครงการ “หมู่บ้านป่าแหวง”	249
ประกาศเครือข่ายขอกินพื้นที่ป่าดอยสุเทพ เรื่องข้อห้ามในระหว่างประกาศเจตนา	253
การชุมนุมแสดงพลังที่บริเวณช่วงประตูท่าแพและพระบรมราชานุสาวรีย์สามกษัตริย์	259
การร่วมชุมนุมออนไลน์คู่ขนานด้านป่าแหวง	264
รัฐบาลโพสต์ข้อความลงหน้าเฟซบุ๊ก “ไทยคู่ฟ้า”	268
ผลจากการประชุมระหว่างตัวแทนรัฐบาลกับกลุ่มเคลื่อนไหว	270
ความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์	271
บรรณานุกรม	275
ภาคผนวก	299
ภาคผนวก ก	301
ข้อมูลเชิงสถิติเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในทวีปต่าง ๆ และข้อมูลเชิงสถิติ เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย	
ประวัติผู้เขียน	313